

Suomella on varaa ja osaamista – tavoitteet hallituskaudelle 2019–2023

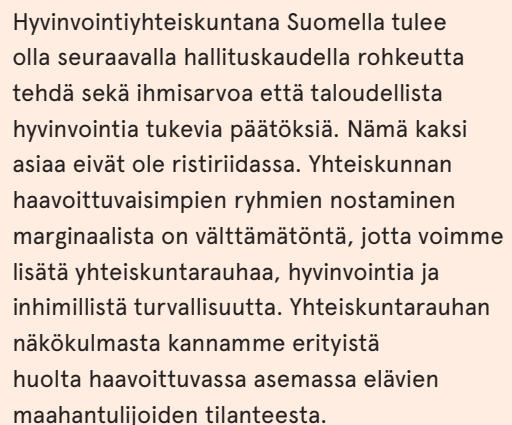
Vastuullinen maahan- muuttopolitiikka luo toivoa ja kannustaa toimeliaisuuteen

Sotien, köyhyyden ja pitkittyneiden kriisien johdosta maailmassa on eniten pakolaisia sitten toisen maailmansodan, ja puolet maailman pakolaisista on lapsia. Toivottomuus ja toimettomuus koskettavat kotinsa jättäneitä konfliktialueilla, täyteen pakatuilla pakolaisleireillä sekä vastaanottokeskuksissa. Turva, toivo ja työ luovat ihmisarvoa.

Helsingin Diakonissalaitos perustettiin yli 150 vuotta sitten aikana, jolloin Suomea kurittivat katovuodet, nälkä ja kulkutaudit. Vaikka Suomi on 150 vuodessa muuttunut, missiomme ihmisarvoisesta huomisesta ei ole. Teemme yhä työtä yhteiskuntamme haavoittuvaisimpien ryhmien parissa, ja puolustamme heidän ihmisarvoaan.

Samaa edellyttämme myös päättäjiltä. Hyvinvointivaltiona Suomen arvoihin ja kansainvälisiin sitoumuksiin kuuluu vastuunkanto ja ihmisarvon sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen, joka koskee omien kansalaistemme lisäksi myös maailman hädänalaisia. Parempi, suunnitelmallisuuteen ja ihmisarvoon perustuva maahantulopolitiikka ehkäisee toivottomuutta ja toimettomuutta ja vastaa samalla muuttuvan väestörakenteen synnyttämään työvoiman tarpeeseen kestäväällä tavalla. Sen toteuttaminen vaatii päättäjiltämme välitöntä toimintaa.

Suomella on varaa ja osaamista pitää huolta heikoimassa asemassa olevista.

Hyvinvointiyhteiskuntana Suomella tulee olla seuraavalla hallituskaudella rohkeutta tehdä sekä ihmisarvoa että taloudellista hyvinvointia tukevia päätöksiä. Nämä kaksi asiaa eivät ole ristiriidassa. Yhteiskunnan haavoittuvaisimpien ryhmien nostaminen marginaalista on välttämätöntä, jotta voimme lisätä yhteiskuntarauhaa, hyvinvointia ja inhimillistä turvallisuutta. Yhteiskuntarauhan näkökulmasta kannamme erityistä huolta haavoittuvassa asemassa elävien maahantulijoiden tilanteesta.

- 1. HALLITUKSEN TULEE RYHTYÄ VÄLITTÖMÄSTI TOIMIIN SUOMEN PAKOLAISKIINTIÖN KASVATTAMISEKSI.** Suomen vuosittainen pakolaiskiintiö on 750. Luku on pysynyt muuttumattomana yli 20 vuotta. Vuoden 2019 aikana kiintiö tulee nostaa 1 500 henkilöön, ja sen asteittaista kasvattamista tulee jatkaa 500 henkilöllä vuosittain, kunnes se tavoittaa 5 000 pakolaisen vuositason.
- 2. HUMANITAARINEN OLESKELULUPA TULEE OTTAA UDELLEEN KÄYTTÖÖN.** Kansalliseen lain-säädäntöön perustuva humanitaarinen oleskelulupa poistettiin ulkomaalaislaista keväällä 2016 reaktiona turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun. Humanitaarisen oleskeluluvan poistaminen on edesauttanut paperittomien ryhmän syntymistä Suomeen. Humanitaarinen oleskelulupa edistää laillista työllistymistä ja ehkäisee voimakkaasti lisääntyntä työperäistä hyväksikäyttöä yhteiskunnassamme
- 3. MAAHANTULIJOIDEN TYÖLLISTYMISEN HELPOTTAMINEN PITÄÄ NOSTAA POLIITTISEKSI PRIORITEETIKSI.** Maahantulijoiden nopeaan työllistymiseen tarvitaan uusia työlupapalveluita sekä yhteistyötä työnantajien kanssa. Maahantulijoiden pitää päästä nopeasti työkokeiluihin ja työharjoitteluihin. Työ edesauttaa kotoutumista ja lisää suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemusta.
- 4. SUOMEN ON TAATTAVA PAKOLAISTAUSTAISTEN JA TRAUMATISOITUNEIDEN LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN KUNTOUTUKSEN SAATAVUUS KOKO MAASSA.** Kuntoutus- ja terapiapalveluja on pitkään tuotettu hankeluontoisina, ja tällä hetkellä moni pakolainen jää tarvitsemansa hoidon ulkopuolelle. Hoidon tarvetta ei osata tunnistaa. Monikulttuuritaustaisten perheiden kotoutumisen tukeminen ja sen esteiden parempi tunnistaminen on välttämätöntä. Edellytämme, että valtio ja kunnat osoittavat sitoutumista velvoitteisiinsa, ja varmistavat, että tarvittava rahoitus ja osaaminen taataan pitkäjänteisesti pakolaisia vastaanottaviin kuntiin.
- 5. EUROOPAN ROMANIKYSYMYS ON NOSTETTAVA AGENDALLE SUOMEN EU-PUHEENJOHTAJAKAUDEN AIKANA.** Romanit ovat Euroopan Unionin suuriin etnisiin vähemmistöihin, ja heidän asemansa syrjittynä vähemmistönä on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastainen. Suomella on pitkä kokemus romanipolitiikasta. Työ jatkuu edelleen Suomessa, mutta on välttämätöntä nostaa esiin romanien ihmisoikeuksiin liittyvät kysymykset EU-tasolle puheenjohtajakautemme aikana.
- 6. KERJÄÄMINEN ON POISTETTAVA KADUILTA TARJOAMALLA LIIKKUVALLE VÄESTÖLLE VAIHTOEHTOISIA ANSAINTAKEINOJA.** Kerjäämistä ja siihen liittyviä ilmiöitä ei ratkaista kriminalisoinnilla, vaan rakentamalla liikkuvalla väestölle pitkäjänteisesti mahdollisuuksia työllistymiseen oikeilla työmarkkinoilla. Muutos vaatii työtä sekä Suomessa että kansainvälisenä yhteistyönä lähtömaissa.

1

Kiintiöpakolaisten määrän lisääminen asteittain – tavoitteena 5 000 henkilöä vuosittain

Sisäministeriö on useaan otteeseen todennut kiintiöpakolaisten vastaanottamisen olevan tehokas keino niiden hädänalaisten auttamiseen, joille pako omasta kotimaasta on turvallisuustilanteen johdosta ainoa vaihtoehto. Suomi on vastaanottanut kiintiöpakolaisia jo 1970-luvulta alkaen, mutta Suomen vuosittainen pakolaiskiintiö, 750 henkilöä, on pysynyt samana jo yli kaksikymmentä vuotta pakolaisten määrän kasvaessa globaalisti.

Suomen tulee kasvattaa pakolaiskiintiötään asteittain, mutta määrätietoisesti. Jo nyt, vuonna 2019, Suomen pakolaiskiintiö tulisi kaksinkertaistaa 1 500 henkilöön, ja sen kasvattamista jatkaa 500 henkilöllä vuosittain siten, että pakolaiskiintiö on 5 000 henkilöä.

Väkivalta, vaino ja turvattomuus koskettavat konfliktialueella kaikkia, mutta mahdollisuudet omaehtoiseen pakoon kriisin keskeltä tai pakolaisleireiltä eivät ole kaikille yhtäläiset. YK:n koordinoima kiintiöpakolaisjärjestelmä selvittää pakolaisina uudelleensijoitettavien henkilöiden suojelutarpeen jo etukäteen, ja takaa mahdollisuuden turvalliseen uudelleensijoittamiseen myös yhteiskunnan heikoimmille, kuten lapsille, vanhuksille ja sodassa vammautuneille. Kiintiöpakolaisjärjestelmä myös vähentää pakolaisuuteen liittyviä lieveilmiötä kuten ihmiskauppaa ja -salakuljetusta, ja tekee prosessista vastaanottajamaille helpompaa ja kustannustehokkaampaa.

Tällä hetkellä suurin osa maailman kriisialueilta Suomeen saapuvista maahantulijoista on turvapaikanhakijoita, jotka saapuvat Suomeen itsenäisesti ja anovat saapuessaan turvapaikkaa. Kiintiöpakolaisiin verrattuna turvapaikkaprosessi on usein hidas ja työläs, ja valitukseen ja maasta poistamiseen liittyvät viivästykset vaikeuttavat turvapaikanhakijoiden edellytyksiä kotoutumiseen ja työllistymiseen. Pakolaiskiintiön kasvattaminen ei korvaa turvapaikkamenettelyä, mutta se voi toimia suunnitelmallisemman pakolaispolitiikan selkärankana. Koska kiintiöpakolaisille myönnetään laillinen pakolaisasema jo ennen Suomeen saapumista, kuntoutumiseen, kotoutumiseen ja koulutukseen liittyvät prosessit voivat alkaa heti uuteen kotikuntaan saapumisen jälkeen.

Sen lisäksi, että kiintiöpakolaisten vastaanottaminen on sivistysvaltiolle kuuluvaa vastuunottoa kaikkein heikoimmassa asemassa olevista, se on myös järkevää maahanmuuttopolitiikkaa. Mahdollisuus olla mukana valitsemassa Suomeen uudelleensijoitettavia henkilöitä ja perheitä takaa sen, että Suomessa voidaan toteuttaa pakolaispolitiikkaa, joka takaa valmiudet suunnitelmalliseen kotouttamiseen ja vastaa suomalaisen yhteiskunnan ja sen muuttuvan ikärakenteen tarpeisiin.

2

Humanitaarisin perustein myönnettävä oleskelulupa uudelleen käyttöön paperittomuuden ehkäisemiseksi ja työnteon edellytysten parantamiseksi

Keväällä 2016 ulkomaalaislaista poistettiin humanitaarisin perustein myönnettävä oleskelulupa. Päätöksen taustalla oli vuonna 2015 nopeasti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä, ja sen perusteluna esitettiin huoli Suomen lainsäädännön näyttäytymisestä muita Euroopan maita suotuisampana, ja siten houkuttelevana kohdemaata valitseville maahantulijoille. Päätös humanitaarisen oleskeluluvan poistamisesta ei osoittautunut maahantulijoiden määrää määrittäväksi tekijäksi, vaan se on osaltaan edesauttanut uuspaperittomien ryhmän syntymistä Suomeen.

Humanitaarisin perustein myönnettävä oleskelulupa tulisi viivytyksettä palauttaa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Paperittomien määrä Suomessa on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, mikä ei ole yhteiskuntamme eikä suojaajaväestön etu. Tuore tutkimus osoittaa, että kasvua on vauhdittanut Suomen viime vuosina harjoittama rajapolitiikka ja kiristynyt ulkomaalaislainsäädäntö. Haasteita yhteiskuntarauhalle syntyy, kun vailla laillista statusta maassa oleskelevat elävät yhteiskunnan marginaalissa toimeentuloaan vailla toivoa ja usein epävarmuuden ja elämänhallinnan haasteiden kanssa painiskellen. Vaikeaan tilanteeseen liittyy usein negatiivisia lieveilmiöitä, kuten pimeää työtä, syrjäytymistä ja rikollisuutta. Myös viranomaisten työn kannalta on tärkeää tietää, keitä maassamme asuu ja oleskelee.

Kansalliseen lainsäädäntöön perustuva, humanitaarisin perustein myönnettävä oleskelulupa on ratkaisu niissä tilanteissa, joissa kansainväliseen lainsäädäntöön perustuvat suojelun kriteerit eivät täyty, mutta paluu kotimaahan ei yleisen turvallisuustilanteen takia ole käytännössä mahdollista. Sen sijaan, että kielteinen turvapaikkapäätös ja väliaikaisen oleskeluluvan umpeutuminen synnyttäisivät toivottomuutta ja ajaisivat päätöksen saaneen maan alle, tarjoaisi humanitaarinen oleskelulupa mahdollisuuden mm. koulunkäynnin ja työnteon jatkamiseen laillisesti ja avoimesti.

Vasta tulevaisuus näyttää kansainvälisen muuttoliikkeen ja pakolaisuuden seuraavat suuret ilmiöt ja siirtolaisaallot. Hyvä maahantulopolitiikka vaatiikin kykyä reagoida nopeasti kansainvälisen ympäristön suuriinkin muutoksiin, suuntaan tai toiseen. Kansalliseen lainsäädäntöön pohjautuva humanitaarinen oleskelulupa toisi kansallista liikkumavaraa kansainvälisiin sopimuksiin ja EU-direktiivein säänneltyyn aiheeseen. Entisessä muodossaan humanitaarinen oleskelulupa otti huomioon myös ympäristökatastrofien aiheuttaman pakolaisuuden, mikä teki siitä maailmanlaajuisesti poikkeuksellisen edistyksellisen.

3

Työllistymisen helpottaminen kaikille maahantulijoille – keinona uudet työlupajärjestelyt sekä työkokeilut ja -harjoittelut

Suurin osa Suomeen saapuvista maahantulijoista on kotoisin alueilta, joilla yhteiskunnan turvaverkostoja ei ole ja joilla vastuu perheen elättämisestä perustuu työntekoon.

Työelämään kiinni pääseminen myös uudessa kotimaassa on maahantulijoille tärkeää, ja sen mahdollistamisen tulee olla kotouttamispolitiikan kulmakivi.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan maahanmuuttajien työttömyys on suurin maahanmuutosta aiheutuva kulu, ja sen kustannukset suuremmat kuin koko kotouttamistoimista aiheutuvat kulut. Nopea työllistyminen on siis myös kustannuskysymys, mutta nykyinen lainsäädäntö tekee siitä monelle maahantulijalle vaikeaa. Erityisesti kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden keskuudessa ongelma on suuri, ja kuten paperittomien kasvava määrä useissa Euroopan maissa on osoittanut, työn teon tekeminen laittomaksi ei ratkaise tilannetta.

Suomella on mahdollisuus tehdä asiat toisella tavalla, mutta linjapäätös on tehtävä nopeasti. Paras tapa välttää paperittomuuden lieveilmiöitä on myöntää paperittomille nopean prosessin kautta työperusteisia oleskelulupia. Näin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille avautuu mahdollisuus ihmisarvoiseen elämään, ja omasta toimeentulosta huolehtimiseen.

Nykyllä lainsäädäntö sallii turvapaikanhakijoille työn tekemisen turvapaikanhakuprosessin aikana. Työntekooikeus jatkuu siihen asti, kunnes asiassa on annettu lainvoimainen ratkaisu. Tilanne on hankala sekä työntekijälle että työnantajalle. Työntekoa saatetaan jatkaa työoikeuden puuttumisesta huolimatta. Tällöin työsuhteessa siirrytään harmaalle vyöhykkeelle. Työn tekemisen jatkaminen täytyy tehdä mahdolliseksi myös valitusprosessin aikana.

Maahantulijat voivat olla Suomelle suorastaan käännteentekevä voimavara, etenkin aloilla, joilla on kasvava työvoimapula. Esimerkiksi monilla tällä hetkellä paperittomina elävillä on motivaatiota työskennellä ja monen alan osaamista sekä suomalainen yhteiskunta, kulttuuri ja kieli jo osittain hallussa. Työllistämällä ihmisiä eri paikkakunnille ehkäistään myös paperittomien keskittymistä pääkaupunkiseudulle ja samalla työvoimapulasta kärsivät kunnat saisivat työvoimaa. Ratkaisu vähentäisi monien viranomaistahojen työmäärää ja ennen kaikkea mahdollistaisi paperittomille ihmisarvoisen elämän.

Kokemuksemme mukaan myös työnantajat ovat valmiita tarjoamaan työtä ja vahvistamaan ammatillista osaamista esimerkiksi oppisopimuskoulutuksella. Monilla työvoimapulasta kärsivillä kunnilla on mahdollisuus saada tarvitsemaansa työvoimaa. Tutkimus on osoittanut mm. palkkatuetun työn hyväksi työllistämistä edistäväksi toimenpiteeksi. Tärkeää on tunnistaa alat, joilla työvoiman tarve tulee ainoastaan kasvamaan, ja tehdä yhteistyötä työnantajien kanssa sellaisten työkokeilujen ja -harjoitteluiden kehittämiseksi, jotka tarjoaisivat mahdollisuuden päästä nopeasti kiinni työelämään.

Suomalaiseen hyvinvointiyhteiskuntaan ei kuulu se, että ajamme ihmiset marginaaliin, vailla toivoa. Päättäjillä tulee olla rohkeutta tehdä sekä ihmisarvoa että taloudellista hyvinvointia tukevia päätöksiä. Nämä kaksi asiaa eivät ole ristiriidassa. Linjamuutoksen myötä Suomella on mahdollisuus olla paperittomuuden ehkäisyssä Euroopan mallimaa

4

Pakolaistaustaisten ja traumatisoituneiden lasten, nuorten ja perheiden kuntoutuksen ja terapian turvaaminen

Kiintiöpakolaisina tulleista lapsista neljänneksen ja yksin tulleista alaikäisistä turvapaikanhakijoista kolmanneksen on arveltu olevan psykiatrisen hoidon tarpeessa traumatisoitumisen takia. Maahan tullessaan turvapaikanhakijalapsista, pakolaislapsista ja -nuorista lähes 80 prosenttia kärsii erilaisista mielenterveyden haasteista, kuten unettomuudesta, ahdistuksesta ja masentuneisuudesta. Puhuessamme sotatraumatisoituneista lapsista ja nuorista, emme siis puhu pienestä marginaalijoukosta, vaan tuhansista lapsista ja nuorista, jotka elävät eri puolilla Suomea, osana suomalaista yhteiskuntaa.

Jokaisella sodan traumatisoimalla lapsella ja nuorella tulee olla oikeus hoitoon. Tarvittavan kuntoutuksen ja terapian turvaaminen riittävällä rahoituksella ja osaamisella on suomalaisen yhteiskunnan velvollisuus.

Pakolaisuuden taustalla on aina tragedia ja yleisen turvatomuuden lisäksi moni joutuu kokemaan myös henkilökohtaisia traumoja kuten lähimmäisen kuoleman, kidutusta, hyväksikäyttöä, nälkää ja janoa. Suomi on ratifoinut YK:n kidutuksen vastaisen yleissopimuksen ja YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista, jotka velvoittavat järjestämään kuntoutusta kidutetuille ja ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin traumatisoituneen lapsen ruumiillisen ja henkisen toipumisen tukemiseksi.

Vastuu Suomeen saapuneiden sotatraumatisoituneiden lasten, nuorten ja perheiden kuntoutuksesta ja terapiasta kuuluu tällä hetkellä kunnille. Nykyään tämä vastuu ei toteudu, sillä tarvetta ei aina osata tunnustaa, ja liian monet jäävät tarvitsemansa hoidon ja kuntoutuksen ulkopuolelle. Edellytämme, että Suomi osoittaa aitoa sitoutumista velvoitteisiin, ja varmistaa, että tarvittava rahoitus ja osaaminen varmistetaan pitkäjänteisesti.

Helsingin Diakonissalaitos on jo yli 25 vuoden ajan vastannut pakolaisten traumaperäisten oireiden ja sairauksien hoidosta ja vastannut Helsingissä toimivasta Psykotraumatologian keskukselta. Hankerahoitukseen perustuva malli ei kuitenkaan ole kestävä ratkaisu vaikeita traumoja kokeneiden hoidon järjestämiseen.

Kuntien, valtion – ja tulevaisuudessa mahdollisesti maakuntien – on yhdessä asiantuntijoiden kanssa kehitettävä kuntoutuksen ja terapian palvelumalleja, jotka takaavat hoitoa tarvitsevien pääsyn palveluiden piiriin koko maassa.

Sen lisäksi, että kuntoutus- ja terapiapalveluiden tarjoaminen on velvollisuus, se on myös tärkeä ja kustannustehokas keino välttää traumoihin liittyvien ongelmien kuten syrjäytymisen, työkyvyttömyyden ja rikollisuuden ehkäisemistä.

5

Suomelle aktiivisempi rooli Euroopan romaniväestön oikeuksien ajamisessa

Romanit ovat Euroopan Unionin suoriin etninen vähemmistö, joka elää usein köyhimmistä köyhimpinä ja yhteiskunnasta syrjäytetyimpiä. Heihin kohdistuu päivittäistä ja rakenteellista mustalaisvihaa niin omissa maissaan kuin myös muualla Euroopassa eivätkä heidän ihmisoikeutensa usein toteudu. Monissa maissa sosiaaliturva, peruskoulutus ja terveydenhuollon palvelut eivät ylety romanivähemmistöön, ja jo lapset jäävät yhteiskunnassa toisarvoiseen asemaan.

Suomen velvollisuus ihmisarvon puolustajana on nostaa Euroopan romanikysymys agendalle EU-puheenjohtajakauden aikana.

Romanien tilanteen kohentaminen ja aseman parantaminen on Euroopan Unionin yhteinen asia. Romanian asema Euroopassa asuvana syrjittynä vähemmistönä on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastainen, ja sen parantaminen vaatii sekä oikeaa tietoa että määrätietoista asennetyötä. Suomen syyskuussa 2019 alkava EU-puheenjohtajakausi tarjoaa Suomelle mahdollisuuden ottaa unionin tasolla aktiivinen rooli Euroopan romaniväestön oikeuksia koskevissa kysymyksissä. Erityisenä prioriteettina on taata perustuslain mukaisten oikeuksien – kuten oikeuden kansalaisuuteen, sosiaaliturvaan ja koulunkäyntiin – toteutuminen romaneille omissa kotimaisissaan.

Suomessa on elänyt romaneja jo noin viisisataa vuotta, ja perusihmisoikeuksien lisäksi Suomen romaneilla on lakiin perustuva oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vaikka työ romaniväestön yhdenvertaisuuden lisäämiseksi jatkuu yhä myös Suomessa, on meillä erinomaiset edellytykset toimia suunnannäyttäjänä romanipolitiikassa EU-tasolla. Euroopan komissio on linjannut romanistrategian painopisteiksi koulutuksen, työllisyyden, terveydenhuollon ja asumisen, ja Suomessa työ näiden asioiden suhteen on paljon pidemmällä kuin suuressa osassa Eurooppaa.

Suomen historiallisen romanivähemmistön lisäksi romanikysymys on noussut esiin uudella tavalla, kun Romanian ja Bulgarian EU-jäsenyys helpotti liikkuvuutta unionin alueella, ja romanit tulivat osaksi myös Suomen suurten kaupunkien katukuvaa. Helsingin Diakonissalaitos on tehnyt työtä liikkuvan väestön parissa jo yli kymmenen vuotta mm. Hirundo-hankkeen kautta, ja kokemuksemme on korostanut tarvetta siirtyä hätäavustusta pysyvämpään toimeentulon parantamiseen liittyvien asioiden esille tuomiseen.

Yksi ensisijaisista tavoitteista EU:n romanipolitiikassa on tehdä romanivähemmistö näkyväksi ja saada heidän äänensä kuulluksi. On tärkeää, että roolissaan puheenjohtajamaana Suomi uskaltaa nostaa romanien oikeuksia EU-agendalle, ja vahvistaa asemaansa eurooppalaisena ihmisarvon puolustajana.

6

Kerjääminen pois kaduilta – tilalle muita ansaintakeinoja

Hyvinvointivaltiona emme voi hyväksyä, että ihmisen täytyy kerjätä selvitäkseen. Päätöksentekijöiden on aika tunnistaa, ettei kerjääminen ole ihmisarvon mukaista.

Tilannetta ei ratkaista kerjäämisen kriminalisoinnilla tai kieltämisellä. Kerjäämisen tilalle tarvitaan työllistämistä edistävää maahanmuuttopolitiikkaa.

Suomen perustuslaki takaa oikeuden välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Kerjääminen sen sijaan rakentaa hyväntekeväisyysyhteiskuntaa, jossa ihmisen toimeentulo on kiinni toisten hyvästä tahdosta.

Suomessa kerjäävät ihmiset ovat pääosin liikkuvaa väestöä, Romanian ja Bulgarian romaneja. Kotimaassaan he kuuluvat vähemmistöön, jolla on pitkä historia yhteiskunnan marginaalissa syrjittyinä ja vailla mahdollisuuksia oman tilanteen parantamiseen. Koska kotimaassa ei ole töitä eikä yhteiskunnan turvaverkkoja, kerjääminen ulkomailla on ollut tapa hankkia edes jonkinlaista tuloa perheelle. Yhteistyö lähtömaiden kanssa on tärkeä osa työtä liikkuvan väestön parissa, mutta se ei yksin riitä, vaan tekoja tarvitaan myös täällä.

Työssämme liikkuvan väestön parissa olemme kohdanneet monenlaisissa elämänvaiheissa olevia romaneja. Yhteistä heille on elämäntilanteen toivottomuus omassa maassa sekä halu elättää itsensä ja tarjota tuleville sukupolville enemmän mahdollisuuksia. Kerjääminen on työ, joka valitaan vain, kun muuta ei ole tarjolla.

Tunnistamme, että romanien työllistäminen ja heidän nostamisensa köyhyydestä on vaikeaa. Romanit ovat pääosin ammattikouluttamatonta väestöä eikä edes luku- tai kirjoitustaito ole itsestäänselvyys. Tämä tuo luonnollisesti haasteita työllistämiseksi. Lisäksi koulutus työhön ei voi kestää pitkään, sillä aika on aina pois liikkuvan väestön tuloista. Onnistuneita esimerkkejä työllistämistoimenpiteistä on jo olemassa sekä Suomessa että Ruotsissa. Ruotsissa esimerkiksi Stadsmission pyrkii luomaan kerjäämisen tilalle työtä ja on myös onnistunut siinä. Suomessa työllistämistä ovat edistäneet muun muassa IsoNumero, Emmauksen Keikkapooli ja Helsingin Diakonissalaitos.

Helsingin Diakonissalaitoksen Työtä ja toivoa -hanke on onnistunut työllistämään keikkatöihin jo useita ihmisiä, jotka aiemmin hankkivat elantonsa kerjäämällä. Työtehtävät ovat pääsääntöisesti siivoustyötä, kodinhuoltoa, ikkunanpesua tai lumitöitä. Suunnittelemme myös ammatillisia valmennuksia, jotka parantavat romanien työllistymismahdollisuuksia. Lisäksi lahjoittajien tuella liikkuva väestö on voinut suorittaa hygieniapassin tai työturvallisuuskortin.

Lähteet

.....
Ahonen, T., Kallius, A. *Turvapaikanhaku ja pakolaisuus Suomessa*, toim. Lyytinen, E. (Siirtolaisinstituutti 2019).
.....

Hagman, S., HDL raportti # 1/2017
"Työ on varmasti vielä lapsenkengissä" – Selvitys traumatisoituneiden pakolaislasten ja -nuorten hoidosta.
.....

HE 2/2016: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta,
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160002>
.....

.....
Kohti järkeviä ratkaisuja – Uuspaperittomien tilanne, tuen tarve sekä viisi toimenpide-ehdotusta, Helsingin Diakonissalaitoksen Suojattomat-hankkeen raportti 2017.
.....

Sisäministeriö: <https://intermin.fi/maahanmutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset/kiintiopakolaiset>
.....

Helsingin Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiö, rohkea ihmisarvon puolustaja. Autamme niitä ihmisiä, jotka ovat vaarassa jäädä syrjään. Tuotamme yhdessä tytäryrityksemme Diakonissalaitoksen Hoivan kanssa vaikuttavia sosiaali- ja terveystalvueluita, jotka parantavat asiakkaittemme arkea. Työmme tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuus arvokkaaseen elämään.

